

QUIM MONZÓ

ESPLENDOR I GLÒRIA
DE LA INTERNACIONAL
PAPANATES

BARCELONA 2010

QUADERNS CREMA

Publicat per
Quaderns Crema, S.A.U.
Muntaner, 462 - 08006 Barcelona
Tel. 934 144 906 - Fax 934 147 107
correu@quadernscrema.com
www.quadernscrema.com

© 2010 by Joaquim Monzó
© d'aquesta edició, 2010 by Quaderns Crema, S.A.U.

Drets exclusius d'edició:
Quaderns Crema, S.A.U.

Els articles d'aquest llibre van ser originalment publicats
—en forma lleugerament diferent—al diari *La Vanguardia*
de Barcelona, els anys 2001, 2002, 2003 i 2004.

ISBN: 978-84-7727-476-6
DIPÒSIT LEGAL: B. 19 145-2010

AIGUADEVIDRE *Gràfica*
JOE DELLA CHIAVE *Imatge de la coberta*
QUADERNS CREMA *Composició*
ROMANYÀ-VALLS *Impressió i relligat*

SEGONA REIMPRESSIÓ *abril de 2010*
PRIMERA EDICIÓ *febrer de 2010*

Sota les sancions establertes per les lleis,
queden rigorosament prohibides, sense l'autorització
per escrit dels titulars del copyright, la reproducció total o
parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment mecànic
o electrònic, actual o futur—inclouent-hi les fotocòpies i la difusió
a través d'Internet—, i la distribució d'exemplars d'aquesta
edició mitjançant lloguer o préstec públics.

NOSTÀLGIA DEL PARRÚS

En temps no gaire llunyans, la majoria de la població femenina es deixava créixer el pèl del pubis sense cap problema. Als anys seixanta i setanta, i fins i tot als vuitanta, la nebulosa idea de llibertat era tan present que inclús presidia la perruqueria pública. Eren èpoques en què, durant la rebolcada, després d'haver caigut pantalons i faldilles, quan s'abaixaven les calces el bosc apareixia amb tota l'esplendor.

Com a màxim, perquè els pèls no sobresortissin del banyador o del biquini, es depilaven la zona que s'enfila cap a les cuixes. Però—tret d'algunes excepcions—això era tot. La cosa va continuar així fins fa una dècada, més o menys, quan depilar-se va deixar de ser una excentricitat lúbrica per convertir-se en un fet habitual. Ja no s'eliminaven només els pèls que s'endinsen en el territori de les cuixes, sinó també els del mont de Venus. Dos lustres més tard, ens trobem amb formes d'allò més diverses. Hem passat del jardí anglès al francès, amb formes geomètriques delimitades clarament. S'ha acabat la monotonia d'abans. Ara el dubte es repeteix cada cop: ¿a veure què hi trobarem...? Els grans volums pilosos es redueixen a formes estilitzades: un simpàtic caminó que zigzagueja i perllonga la línia dels llavis vaginals, un petit nuvolet, l'opció depilació total (amb pírcing al llavi major dret, per exemple) o un triangetl traçat com amb tiralínies.

Tot això està molt bé. Però ¿què se n'ha fet, de l'entrañable parrús? Que la nostàlgia pel matoll silvestre la comparteixen moltes persones ho demostra el fet que comença a haver-hi webs dedicades als conys dels setanta. N'hi ha

moltes; una es presenta amb un cant d'enyorança: «Recordi aquells anys meravellosos: sense el problema de la sida, follant sense parar, sense enutjoses mamelles de silicona... Uns anys en què les maquinetes d'afaitar eren eines que només feien servir els homes».

¿Aquesta nova nostàlgia vol dir que aviat canviarà la moda i tornarem a les abundants pastures d'abans? En absolut. Passaran lustres abans que comenci a ser atractiu presentar un matoll frondós al *partenaire*. En favor de la biodiversitat, seria millor que totes dues tendències convisquesin. Contra l'avorriment, varietat. Però sembla que ho fa difícil el borreguisme implícit en tota moda. Només cal recordar què va passar amb les aixelles. Diuen que, en èpoques pretèrites, les dones no se les afaitaven. M'ho crec perquè he vist fotos i pel·lícules en què dones impressionants exhibeixen pèls a les aixelles. Però un dia la moda va canviar i totes van passar a depilar-se-les. Des d'aleshores no hi hem tornat mai més, a excepció, durant els seixanta i setanta, d'algun sector radical del feminisme que no es depilava ni les cames. Des d'aleshores, els amants del pèl a l'aixel·la femenina tenen com a màxim consol veure, de tant en tant, el vídeo d'*Arròs amarg*, aquella pel·lícula en què l'esplèndida Silvana Mangano mostrava, quan alçava els braços, un garric sensualíssim. Seria una llàstima que amb el pèl púbic passés el mateix i les noves generacions haguessin de conformar-se a contemplar-lo a les webs nostàlgiques.

EL XÀNDAL I LA IMMOBILIÀRIA

La notícia va sortir fa uns quants dies a la premsa, en un racó discret, en allò que els professionals anomenen un breu. Es tracta d'una resolució judicial contra l'ús del xàndal al lloc de feina. Només amb el titular ja veus de què va l'assumpte: algú va a treballar en xàndal, l'empresa li diu que en xàndal no hi pot anar, el treballador insisteix a anar-hi amb aquesta indumentària i la cosa acaba als tribunals.

Fins aquí, tot correcte. D'aquesta mena de disputes n'hi ha a palades. El que sorprèn és el país en què passa aquesta. A França. «El Tribunal Suprem de França ha validat la rescissió del contracte d'una treballadora d'una immobiliària de Niça perquè el xàndal no és una peça de roba indicada per atendre els clients». Observeu la delicadesa de l'eufemisme que fan servir per parlar d'acomiadament: rescissió de contracte.

Fos com fos, la resolució del Tribunal Suprem s'ha esdevingut a França, que durant molts anys va ser per nosaltres la meca del xàndal. Recordem les bromes, fa un parell de dècades, quan travessàvem la frontera, visitàvem un poblet francès i vàiem que francesos i franceses sortien al carrer, a comprar la baguet, vestits amb xàndals de coloraines. Ho trobàvem exòtic, fins que el xàndal també va arribar massivament a les nostres botigues i ara el costum de portarlo tot el sant dia, es faci esport o no, s'ha estès entre nosaltres amb la mateixa intensitat. El xàndal s'ha convertit en un element indumentari bàsic. Fins a tal punt ha arribat la identificació del xàndal amb la normalitat que, quan Vera i Barrionuevo sortien de la presó, s'exhibien davant els fo-

tògrafs en xàndal perquè l'home del carrer, el lector de diaris o el telespectador, s'identifiqués amb ells i veiés que no són mala gent. ¿Com han de ser mala gent si van en xàndal, com el comú dels mortals?

El xàndal arriba al punt culminant d'ús durant els caps de setmana, a càrrec sobretot d'habitants de les metròpolis i les seves conurbacions. Tant és així que, en molts pobles, els caps de setmana és costum—per matar l'avorriment—anar a la plaça, asseure's en un banc i dedicar-se a contemplar les onades d'urbanites en xàndal que hi van arribant. En monovolum o en quatre per quatre, però tots en xàndal: la mamà amb un xàndal blau cel, el papà amb un xàndal rosa, la nena amb un de color verd lloro i el nen amb un de lila i amb ratlles d'un groc fosforescent tot al llarg dels camals. Són ciutadans que, si no es posen xàndal el cap de setmana, els sembla que no fan festa.

Doncs sembla que ara França fa un pas endavant i el seu Tribunal Suprem considera vàlid l'acomiadament de la treballadora que es negava a anar a l'agència immobiliària amb res que no fos un xàndal. La noia no ho deu entendre, perquè molta gent han passat de portar xàndal els dies de descans a portar-lo cada dia, feiners inclosos. ¿Quants nois van en xàndal, de dilluns a diumenge, fins i tot a l'escola? ¿Quants n'hi ha que acaben els anys d'estudi sense haver-se posat mai uns pantalons convencionals, un polo o una camisa i unes sabates no esportives? Arribats en aquest punt, quan finalment troben feina en una agència immobiliària (de Niça o d'allà on sigui), és lògic que a aquests nois els costi d'entendre que no hi poden anar, en xàndal. ¿Per què no, si és el que han fet tota la vida?

LES MONEDES MARQUEN

Ja tenim els primers euros a les mans. Els hem tocat, mirat, de prop i a contrallum, per aprendre'ns tots els senyals que diuen que diferencien els bitllets bons dels falsos. En aquests pocs dies ens hem acostumat més o menys al tacte, a la forma, al color: que les monedes d'un i dos euros siguin bicolors i els cèntims no...

Una de les conseqüències de la irrupció de la nova moneda en les nostres vides és que, des d'ara, als relats i les pel·lícules, les accions en què intervenen pessetes passen a denotar temps passats. L'1 de març la ruptura serà definitiva. Passarà com quan llegim una història de fa segles i els protagonistes parlen de maravedís o de doblons. Que algú doni cent trenta pessetes per una barra de pa o set-centes per un whisky sonarà a antic, a una època ja clausurada, com les callesses i les tartanes, o els senyors que duïen lligacames per subjectar-se els mitjons. Doncs les pessetes ja fan que l'acció quedi ancorada, encara que la pel·lícula o la novel·la sigui només de l'any passat.

Totes les coses periran però, quan les escrivim, noensem que un dia denotaran l'ahir. Avui, per exemple, moltes actituds telefòniques—en obres de teatre, pel·lícules o contes—denoten el pas del temps. ¿Com pot en Tal trucar a en Tal Altre cada dia des de casa—per assetjar-lo i insultar-lo de manera anònima—sense que aquest en descobreixi el número gràcies a l'identificador de trucades, tan habitual ara en segons quins models de telèfon? Amb l'actual generalització de l'identificador de trucades, en Tal no hauria gosat mai trucar-li des de casa. Com a mínim, se n'hauria

anat a una cabina. Per no marxar de la telefonia, la inexistència de mòbils també fixa èpoques. ¿Per què tal personatge corre a la recerca d'una cabina telefònica? ¿Per què no es fica la mà a la butxaca i en treu el telefonet? Doncs no ho fa perquè no n'hi havia, i això marca distància. De la mateixa manera que la marca aquest mateix aparell al títol del primer llibre de Javier Cercas: *El mòvil*. Quan Cercas va publicar el 1987 aquest llibre de relats, quan llegies el títol interpretaves aquest «mòvil» com a «allò que mou materialment o moralment una cosa». En canvi, als lectors que el descobreixin ara els pot assaltar el dubte. ¿Va del mòbil que es du a la butxaca o del que et condueix a l'assassinat, per exemple? La solució radical és la que s'ha adoptat en la traducció de la novel·la *99 francs*, de Frédéric Beigbeder, el títol de la qual s'ha convertit, entre nosaltres, en *13,99 euros*, per comptes de *99 francs* o el seu equivalent en pessetes.

No podem anar al banc amb totes les videocassetes i les novel·les que tenim a casa i demanar que ens converteixin en euros les pessetes que surten a l'acció. Està bé que això sigui així. Ja se n'encarregaran els adaptadors teatrals o cinematogràfics, aquests que agafen una història de Shakespeare, en vesteixen els protagonistes amb americana i corbata i els col·loquen en un bar amb parets de totxo, davant d'una cambrera mamelluda que els serveix un bloody mary que paguen amb un bitllet de cinc euros.

«FARGO», LA CONTINUACIÓ

La setmana passada es va saber que, fa un mes, una japonesa de vint-i-vuit anys es va morir en un bosc de Minnnesotta mentre buscava el tresor perdut de *Fargo*, la pel·lícula de Joel i Ethan Coen. La notícia ha trigat tres setmanes a arribar fins a nosaltres perquè els primers a publicar-la van ser els diaris japonesos; d'allà va saltar a la premsa dels Estats Units i de la dels Estats Units a l'europea. L'agència Reuters i el servei de notícies de la cadena Abc expliquen que la dona, anomenada Takako Konishi, va arribar a Minnnesotta la segona setmana de novembre. Qui hagi vist *Fargo* deu recordar que, després d'un segrest grotesc, un personatge atura el cotxe enmig d'una extensió infinita de neu i hi enterra un maletí amb un milió de dòlars. Però és tan babau que marca la localització amb un bastonet que, evidentment, al cap de no res acaba sepultat per la neu, amb la qual cosa la pel·lícula finalitza sense que sigui capaç de descobrir el lloc exacte on el va amagar. Doncs a partir dels detalls d'aquesta seqüència, la dona va dibuixar un mapa—l'arbre, la tanca...—amb què pretenia trobar el maletí. Això va ser el que va explicar als policies que la van interrogar dies abans que es morís, quan la van veure fent tombs per aquella zona inhòspita i nevada. Els policies van provar de fer-li entendre que *Fargo* és una pel·lícula, no un fet real, però la dona gairebé no entenia l'anglès i va continuar al seu aire.

Que la gent confon ficció i realitat ja se sap. Que ho preguntin als actors de sèries televisives que veuen com pel carter la gent els confon amb els personatges que interpreten

i, si els personatges són dolents, fins i tot els increpen. El cinema ha aconseguit que la gent cregui que és veritat allò que no ho ha sigut mai: que els vikings duïen cascos amb banyes (no en van dur mai) o que els romans saludaven alçant el braç dret, una invenció del cinema mut que alguns es van creure que era veritat, cosa que va fer que els feixistes l'adoptessin. La confusió no és nova. Fa milers d'anys que s'arrossega la història de l'Atlàntida—que s'ha provat de localitzar a l'Atlàntic, l'Àrtic, l'Antàrtic, els mars de la Xina, fins i tot al canal de la Mànega...—i, justament ara, Alan F. Alford, una de les màximes autoritats en mitologia, ha certificat finalment—per si hi havia cap dubte—que no va existir mai, més enllà del cervell de Plató, com a metàfora per explicar que «el món va néixer quan un planeta va col·lidir amb la Terra morta i seca, i va escampar d'aquesta manera les llavors i l'aigua de la vida». Una certificació, per cert, que arriba en el moment ideal, ara que s'atansa el centenari de la mort de Verdaguer, en l'imminent 2002.

Tornem a allò de la japonesa morta per confondre la ficció de *Fargo* amb la realitat de Minnessota. Per embolicar la troca, la pel·lícula comença amb dues frases: «Aquesta història és real. Els fets que s'hi narren van passar a Minnessota l'any 1987». Són unes frases que tots els aficionats al cinema consideren una broma dels Coen, una de les moltes d'aquesta esplèndida pel·lícula. Però, ja que la víctima s'ho va creure al peu de la lletra, ¿com és que, aferrant-se a aquestes frases inicials i armats d'advocats americans amb ganes de brega, els parents de Takako Konishi encara no han presentat una demanda contra els germans Coen per aquest engany que la va conduir a la mort? No devia tenir família, pobra dona.